

REGIONĀLO LAIKRAKSTU PIELIKUMS

Zviedrs Latvijas nostūrī

PEO JUNSONS Latvijā dzīvo aptuveni 13 gadus. Lai arī sākotnēji piedāvāju runāties angļu valodā, Peo smejoj atteica, ka tas nav vajadzīgs. Viņš šo gadu laikā apguvis latviešu valodu ļoti labā līmenī – gan mutiski, gan rakstiski.

Bauda dzīvi

P. Junsons dzīvo īstā dabas brīnuma nostūrī, starp Roju un Kolku, Pūrciemā. Netālu no Baltais kāpas, dažu metru attālumā no jūras, kuru no viņa mājas šķir vien priedes un krūmi, lai būtu aizvējš. Tā paspārnē sauļe gozējas plauts mauriņš un omulīga divstāvu māja ar plašu terasi. Prom no visa un visiem, esot dabas epicentrā.

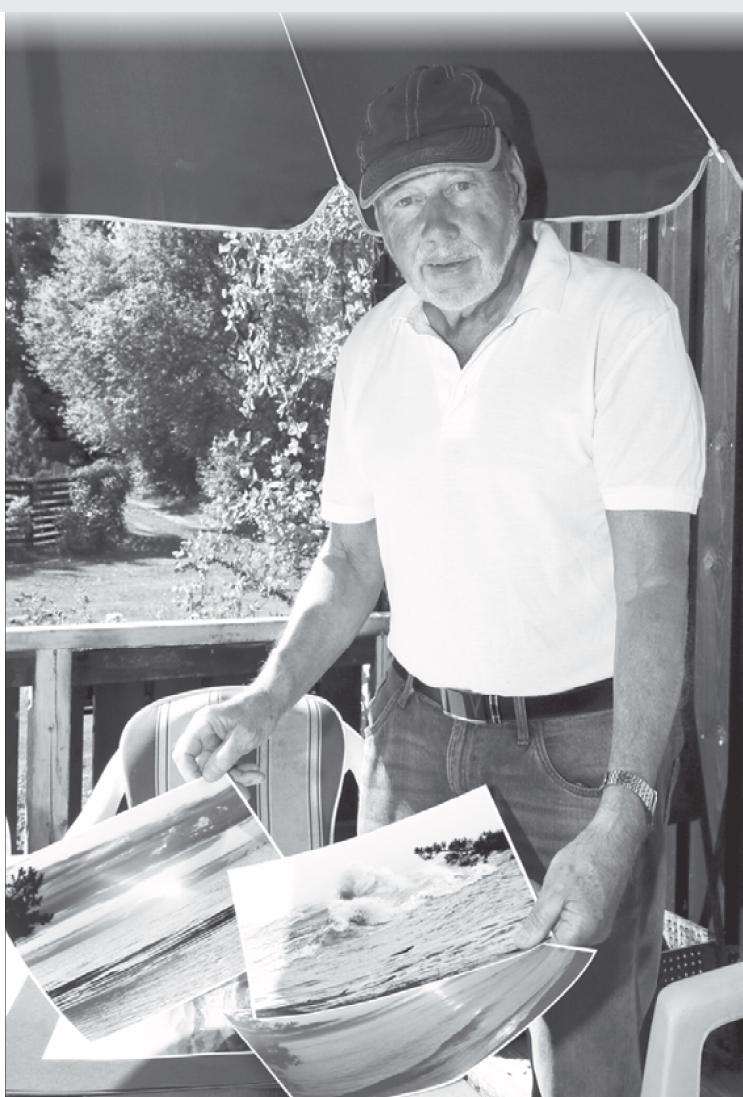
Lai lasītājam radītu situācijas patieso skaistumu, Peo stāsta par kādu vakaru, kad viņš sēdēja jūras malā, bauðīja vīnu un pie jūras pienāca bariņš mežacūku, lai varētu pabradāt ūdenī. Bija saulriets, saule milzīga kā bumba. Mākoņi lidoja kā gulbji. Šādi momenti veldzē un stiprina. Tas, ka sētā pastaigājas kāds dzīvnieks, jau ierasts.

Peo teic, ka Pūrciemā ir maz cilvēku, kas te dzīvotu cauru gadu. Pārsvarā – brīvdienās un vasarā. Viņa dienas paitet, plaujot zāli, kārtojot māju vai veicot saimnieciskus darbus, veltot laiku saviem hobijiem – fotografēšanai un riteņbraukšanai. Gandrīz katru dienu viņš staigā gar jūrmalu ar nūjām, kā arī bauða peldes.

“Cilvēki nez kāpēc domā: ja esi pensionārs, tev nav, ko darīt. Protams, ja gribētu, varētu jau tikai slinkot. Un dažreiz vajag arī paslinkot, bet ne vienmēr,” teic P. Junsons.

Valodnieks un dabas aizstāvis

P. Junsonam ir maģistra grāds filoloģijā, diezgan ilgi viņš bijis pasniedzējs vidusskolā, kur mācīja angļu, zviedru un

Viens no Peo Junsona hobijiem ir fotografēšana. Visbiežāk viņš iemūžina dabas skatus un dzīvniekus. Zviedrs parāda dažas no savām bildēm, kurās skatāma jūras viļņu spēle Kolkas ragā.

Daija Kārkluvalka foto

īsu laika posmu arī vācu valodu. Pavisam viņš pārzina septiņas valodas – angļu, latviešu, norvēģu, dāņu, franču, vācu un, protams, zviedru valodu –, bet gribētu vēl iemācīties krievu valodu.

Zviedrs strādājis daudzās valstīs, iesaistoties dažādos

projektos, kas saistīti ar ilgtspējīga tūrisma attīstību. Tajā skaitā projektor Latvijā. Piemēram, par kāpu saglabāšanu un putnu sugu aizsardzību.

Pašlaik P. Junsons vairs nestrādā, bet bauða pensijas gadus. “Te ir paradīze. Šeit ir kolosāla daba, dzīvnieki un jūras tuvums. Kad man piedāvāja iespēju iegādāties te māju, nodomāju: kāpēc gan ne?”

Zviedrijā Peo dzīvoja mazpilsētā 100 kilometru attālumā no Gēteborgas, ko viņš pielīdzina Talsiem. “Tur ir pilnīgi citādāk nekā šeit. Zviedrijā ir aptuveni 90 tūkstoši ezeru. Arī manas mājas atradās pie eze-

ĒDIENS

“Köttbullar” ir tipisks zviedru ēdiens. Tās ir gaļas bumbas jeb frikadeles, kuras tiek ēstas kopā ar vārītiem kartupeļiem, mērci un brūkleļu ievārijumu. Peo ļoti garšo gala, viņam pietrūkstot labas liellopa muguras karbonādes, steiku. Zviedrs nespēj saprast, kāpēc latvieši labus gaļas gabalus klapē. “Tādā veidā viss garsīgais no gaļas ir ār!” teic P. Junsons.

ra,” stāsta zviedrs. Vairākus gadus viņam bija saimniecība, kurā auga aitas. Zviedrijā dzīvo aptuveni 50 procenti no pasaules aļņu populācijas, tāpēc nedēļā apēst kilogramu aļņa gaļas bija ierasta lieta.

Dzimtenē P. Junsons aizrāvās ar medībām, viņam bija vairāki suņi, un tā šeit pietrūkstot. Latvijā Peo nedodas medībās, jo viņam nepatīk veids, kā dzīvnieki šeit tiek medīti. Arī no domas par suņiem atteicies, jo apkārt kļūst daudz citu saimnieku suņu un kaķu, kas, viņaprāt, nav pareizi.

Pamest mājas Zviedrijā nav bijis viegli. Lai arī tur viņam bija dzīvesbiedre un bērns, nemītīgā būšana prom no mājām, strādājot dažādās valstīs, novēda pie savā rezultāta... Par atgriešanos dzimtenē Peo nedomā. “Neatceros, kad pēdējo reizi biju Zviedrijā.” Lai arī Peo bijušas atiecības ar sievietēm no Latvijas, tās beigušas neveiksmīgi, tāpēc pašlaik dzīvojot viens. Viņš gan nemetot plinti krūmos, sak’, cēriņa mirst pēdējā.

Latvija no Zviedrijas atšķiras

“Par to, ka iedzīvotājiem klājas grūti, vajag runāt ar valdību. Traki, ka šeit ir tik daudz cilvēku, kuri maksā aploķšņu, nevis oficiālas algas. Tas ir idiotiski! Ja cilvēki grib kredītus, lielu pensiju vai labākus apstākļus, piemēram, veselībai un izglītībai, ir jāmaksā nodokļi! Arī ceļi ir briesmīgā stāvoklī. Man nepatīk, ka cilvēki te brauc tik agresīvi. Es jau smejos, ka vislabākais ceļš Rīgā ir ceļš ārā no pilsētas,” vērtē P. Junsons. Pilnīgi citādāka te ir arī daba. Piemēram, Latvijā nav augstu kalnu vai plašu eglu mežu, tā vietā izplatītas priedes. Arī dzīvnieki citādāki.

Vaicājot, vai, viņaprāt, apgūt latviešu valodu ir vienkārši,

VĀRDNICA

Jūra – hav
Pludmale – strand
Dārzs – trädgård
Galds – bord
Sieviete – kvinna
Maize – bröd
Gaļa – kött
Medības – jakt
Alnis – älg

viņš saka, ka viss ir atkarīgs no tā, vai cilvēks to grib iemācīties. “Ne visi grib, tāpēc, piemēram, daudzi krievvalodīgie runā tikai savā valodā, nevis latviešu. Man ir grūti saprast, kā cilvēki var te dzīvot un nerunāt latviski! Talsos tas novērojams reti, bet lielajās pilsētās ir izteikti. Tā notiek, jo apkārtējie ar viņiem arī runā krieviski. Sapratu – ja gribu te dzīvot, man vajag mācēt runāt un rakstīt latviešu valodā. Tagad rakstu latviski katru dienu,” stāsta Peo.

Vaicājot par nākotnes plāniem, iespējamiem ceļojumu galamērķiem, viņš teic, ka pasaule jau redzēta, tāpēc gribot aizbraukt uz Latgali.

Mārite Jankeleviča

Novēlējums

Latvijai

Novēlu cilvēkiem šeit vairāk smaidit! Ľaudīm jāsaprot, ka Latvija ir brīva! Man nepatīk, ja ieeju veikalā un pārdevēja uz mani skatās dusmīgi, ir nelaiapna. Zviedrijā visi vienmēr sasveicinās, apvaicājas, kā otram klājas, un tamlīdzīgi. Bijuši gadījumi, kad, piemēram, ejot veikalā, palaizu pa priekšu kādu sievieti, bet – ko viņa? Paskatās uz mani, it kā es būtu idiots! Cilvēkiem jābūt atvērtākiem, laipnākiem, komunikablākiem citam pret citu!

NEPARASTI

“Zviedrijā cilvēki ļoti labi runā angļu valodā. Šeit, Latvijā, situācija ir citāda. Kādā veikalā Rīgā vaicāju pārdevējai: “Do you speak english?” (Vai jūs runājat angļu? – ne angļu val.) Viņa atbildēja: “Yes.” (Jā – ne angļu val.) Bet tas arī bija viss. Šī iemesla dēļ, ja cilvēki apgalvo, ka runā angļu, vaicāju, kādā līmenī,” dalās P. Junsons.

Mans labākais draugs Nadīms

Nākamgad aprītēs jau desmit gadu kopš NADĪMS ZIA ar savu dzīves biedri Inesi nolēma no Francijas pārcelties uz Dobeli. Inese te bija dzīvojusi jau agrāk, taču Nadīmam pilsēta iepatīkās, kad viņš pirmoreiz viesojās atvaiņojuma laikā.

Nadīms un Inese satikās 2006. gadā Francijā, kur abi studēja. Pēc pāris gadiem abi apprecējās un pārcēlās uz Latviju, kur strādā par skolotājiem. Nadīms māca angļu valodu Dobēles Amatniecības un vispārizglītošajā vidusskolā (DAVV) un Augstkalnes vidusskolā.

Vaicāts, ko vārds Nadīms nozīmē, sarunbiedrs bilst, ka tas ir arābu vārds, ar nozīmi "mans labākais draugs".

"Mana dzimtā vieta Pendžaba ir Joti tālu. Tas ir rājons, kura daja ir Indijā, daja Pakistānā. Šobrīd Kanādā pendžabi ir trešā lielākā valoda aiz angļu un franču valodas. Lai gan esmu dzimis Pendžabā, šajā valodā protu tikai runāt. Izglītību ieguvu angļu valodā, vēlāk – arī franču. Septiņu gadu vecumā vecāki mani aizsūtīja pie radiem uz Angliju, lai varu skoloties tur. Pēc četriem gadiem atgriezos, turpināju izglītību mājās, tad Francijā mācījos filozofiju, baka-laura grādu filozofijā ieguvu Romā. Francijā studējot, man bija Joti smags pētnieciskais darbs, to veicu Kanādā, Francijā, Itālijā un citās valstīs. Tās bija filozofijas un teoloģijas studijas. Pēdējos gados mācījos Latvijā. Te ieguvu maģistra grādu pedagoģijā un angļu valodā. Esmu angļu valodas skolotājs vidusskolas klasēs," par sevi pastāsta Nadīms. Kritiski gan viņš piebilst, ka Latvijā vēl būtu jānodzīvo vismaz pieci gadi, lai viņš pareizi runātu un rakstītu latviski.

Viņš lielākoties strādājis nevalstiskajās organizācijās, kas nodarbojas ar labdarību. Ilgus gadus dzīvojot prom no dzimtenes, Nadīms jūtas piedeīgs Eiropai, tās kultūrai un tradīcijām. Savās mājās atgriezties viņš nevēloties. Turklat tēvs jau ir miris, bet saites ar pārējo ģimeni pārtrūkušas.

"Uz Latviju pirmoreiz atvaiņojuma laikā atbraucu 2007. gadā, un šī valsts man Joti iepatīkās, jo te ir mierīgi, daudz ūdens un mežu.

Pavisam uz Latviju pārcēlā-

Nadīms Zia kopā ar savām skolniecēm no Augstkalnes vidusskolas ceļojumā pa Slovākijas kalniem.

Edītes Bēvaldes foto

VĀRDNICA

Sveiki – ki haal vee
Laipni lūdzu – ji ayan nun
Jā – aaho, haan, jee, haan jee
Nē – naheen
Lūdzu – wadi meharbani
Paldies – shukria
Atvainojos – maaf kee jay ga

mies 2008. gadā. Tā bija mana iniciatīva, kaut gan Francijā bija darbs un dažadas iespējas. Es vēlējos mierīgu dzīvi. Uzsākot kopdzīvi ar Inesi, gribēju, lai tā veidojas šeit. Sieva gan sacīja, ka viegli nebūs, jo es nezinu latviešu valodu un kultūru. Nu es zinu, ka te katru dienu ēd kartupeļus – karbonāde ar kartupeļiem, kotlete ar kartupeļiem, arī šašliku var ēst ar kartupeļiem. Latvijā iepazinu arī griķus, ko agrāk nebiju ēdis. Sākumā man te pietrūka vīna, jo bija pierasts, ka Francijā katru dienu galda tiek celts vīns. Latvijā tādas tradīcijas nav, turklāt te šis dzēriens ir arī dārgāks.

Studēju maģistrālā un

apguvu arī dārza darbus, kas Francijā man bija sveši. Tagad es zinu, kā aug kartupeļi. Pateicoties Inesei un kaimiņiem, esmu to apguvis, un dārzkopība mani Joti aizrauj," atzīstas Nadīms.

Viņam Joti patīkot Dobele. Saņēmis vairākus darba piedāvājumus Rīgā, taču atteicies. "Gribu dzīvot un darīt kaut ko vairāk izglītības jomā tieši Dobelē. 2008. gadā uzzināju, ka DAVV trūkst angļu valodas skolotāju, un tā jau ar 1. septembri sāku darba gaitas šajā skolā. Iepriekšējā darba pieredze man bija ar studentiem. Bet skolotāja darbs man Joti patīk, zinu, ka to gribu darīt arī turpmāk," stāsta Nadīms. Tomēr viņš ir arī kritisks par lietām, ko ir grūti pieņemt un kas ikdienā traucē. "Nekur pasaulē neesmu piedzīvojis to, ka skolotāja profesijā ir tik liela nestabilitāte kā Latvijā. Kā var būt tā, ka divreiz gadā mainīs alga un nav nekādas pārliecības par nākotni? Uzsākot jauno mācību gadu, skolotājs ir neizjā. Tas Joti nomāc un traucē, jo nevar zināt, kā plānot savu turpmāko dzīvi," dusmosas Nadīms. Tāpat, mācot angļu valodu vidusskolas posmā, viņš saskaras ar to, ka daja jauniešu ir bez valodas zināšanām, lai arī pamatskolā viņi ir ieguvuši vērtējumu. "Manuprāt, tas nav normāli. Uzskatu, ka par izglītību ir jādomā daudz nopietnāk," viņš saka.

Jau trīs gadus Nadīms Zia strādā arī Augstkalnes vidusskolā. Darbs šajā izglītības iestādē viņam sagādā gandarījumu, jo patīk, ka skola atrodas

pilī, patīk te valdošā atmosfēra, arī pieredzes bagātie kolēgi. Darbs šajā vietā pedagogu ie-dvesmo un motivē.

Bet viens no Nadīma maģistra darba tematiem bija ārzemju skolotāju labizglītība Latvijas skolās. "Visā pasaulē zina 18. decembri, bet Latvijā par to nezina. Tā ir Starptautiskā migrantu diena, kad visā pasaulē novērtē attiecīgajā valstī strādājošo cittautešu darbu un saka viņiem paldies. Mana maģistra darba vadītāja apsolīja, ka nākamajā gadā arī Latvijas Universitātē tiks kaut kas darīts šajā datumā," pastāsta Nadīms. "Tas ir liels ieguvums, ka tik mazā valstī kāds izvēlas veidot savu karjeru. Pats ne reizi vien esmu saņēmis jautājumu, kāpēc dzīvoju Latvijā, ja Francijā varētu dzīvot labāk un vairāk nopelnīt. Bet nauda nav tik būtiska, svarīgi ir tas, lai es justos labi. Sevī jūtu vēl daudz neizmantotu resursu, ko labprāt ieguldītu darbā," viņš turpina.

Brīvajā laikā Nadīmam kopā ar Inesi patīk ceļot, strādāt dārza un lasīt grāmatas. Vēl viņš aizraujas ar fotografēšanu,

Novēlējums

Latvijai

Iesaku vadītājiem nekad saviem darbiniekiem neteikt, ka būs vēl trakāk. Tā nav jārunā ar saviem padotajiem. Gluži pretēji – vadītājam jābūt uzmundrinošam, motivējošam: domāsim, strādāsim kopā! Latviešiem par savu zemi, valsti jārunā labi, nekritizējot, sevišķi sarunās ar ārzemniekiem. Es pats jau vairs nejūtos kā ārzemnieks, bet latvetis. Esmu iemīlējis Latviju. Ja šo valsti nemīlētu, man būtu jādodas prom. Visu laiku ēdu kartupeļus, bet, protams, gatavoju arī indiešu un franču ēdienus. Ar tiem dažkārt cienīju savus koleģus un draugus. Jums ir arī skaista valoda, tāpēc novēlu kopt un saudzēt savu valodu, tās vērtību.

Viņam patīk piedalīties diskusijās, konferencēs, tāpēc mēs varam būt droši, ka par Nadīmu vēl dzirdēsim.

Edīte Bēvalde

ĒDIENS

Lai pagatavotu rīsus indiešu gaumē, vajadzēs basmati rīsus (der arī "Valdo" brūnā paciņā), 2 ingvera saknes, 4 ķiploka daivīnas, lielu sīpolu, čili piparu, šķipsniņu kurkumas, tomātu, vistas vai liellopa gaļu (ja vēlas). Smalki sasmalcināto ingveru, ķiploku, sīpolu un čili apcep, sabrūnina eļļā, pievieno smalki sagrieztu tomātu, sāli un kurkumu. Maisa, kamēr tomāts izšķīst. Tad liek klāt paredzēto rīsu daudzumu, visu samaisa un pielej ūdeni (3 – 4 cm pāri rīsiem). Liek vāku virsū un uz lēnas uguns vāra. Ja rīsi ir gatavi, bet ūdens vēl mazliet ir, tad nogriež gāzi, uzliek vāku, lai pastāv 10 min. Ūdens ir sasūcies, rīsi – irdeni. Vārišanās laikā neko nemaisa. Tājā brīdī, kad liek klāt rīsus, pirms tam var ielikt arī vistas vai liellopa gaļas gabaliņus un tad rīsus. Tad būs rīsi ar gaļu.

NEPARASTI

"Man ir prieks, ka jūs pie manis uz interviju šodien ieradāties norunātajā laikā," sarunas laikā saka Nadīms, jo, viņaprāt, cilvēki Latvijā nemaz neesot tik punktuāli. "Reizēm latvieši mēdz teikt – "kaut kad pēcpusdienā". Bet ko tas nozīmē? Pēc pulksten 12 es jau sāku gaidīt, ja tā ir pateikts. Man patīk, ja norunā konkrētu laiku, tas nozīmē, ka ciena otru cilvēku un viņa laiku. Francijā un Beļģijā cilvēki Joti ievēro plānoto. Ja apsola, tad noteiktajā laikā arī būs klāt. Ja kaut kas ir atgadījies, brīdīnās."

Sajust latvisko, saglabājot ukrainisko

Jau divus gadus Cēsis dzīvo JELIZAVETA TKAČENKO no Ukrainas. Sasveicināmies latviski, bet vienojamies, ka saruna notiks krievu valodā. "Saprast visu saprotu, bet atbildēt tik labi, kā gribētu, vēl nevaru," atzīst Jeļizaveta, piebilstot, ka valodu apgūst pašmācības cejā.

Pirms četriem gadiem uz Cēsim pārcēlās dzīvot Jeļizavetas vīrs Antons ar saviem vecākiem, bet viņa palika Ukrainā pabeigt augstskolu, taču bieži viesojusies Cēsis.

Jautāta, vai pārcelšanās saistīta ar sarežģito situāciju Ukrainā, viņa atbild apstiprinoši. Jutuši, ka situācija saasinās, ka nav gaidāms nekas patīkams, un ģimenē pieņemts lēmums pārcelties uz Latviju. Ukrainā dzīvojuši trešajā lieklakā pilsētā Dnipro, kādreizējā

Dnepropetrovskā, tāpēc pārcelšanās uz mazpilsētu svešā valstī bija samērā krasa dzīves maiņa.

ĒDIENS

Lūgta nosaukt kādu tipisku ukraiņu nacionālo ēdienu, Jeļizaveta vispirms min boršču. Tiesa, īsti vienotas receptes šai biešu zupai neesot, jo katrai saimnieci esot sava īpaša recepte, kā gatavot savu iemīloto boršču. Tāpēc zupai ir aptuveni 30 dažādu pagatavošanas varianti. Taču vienojošs ir tas, ka boršču vienmēr vāra lielā katlā, lai pietiek vairākām dienām. Sastāvdaļu izvēle esot visplašākā, to var gatavot ar gaļu (cūkgauju vai liellopu gaļu) vai bez tās, izmantojot visdažādākos dārzenēus, klāt var likt sēnes, pupīnas, dažos reģionos pievienojot pat žāvētas plūmes. Pārsvārā borščs ir sarkans, bet tiekot gatavots arī zaļais borščs, biešu vietā pievienojot skābenes.

"Jā, viss te bija absolūti citādi," atzīst J. Tkačenko. "Palīdzēja tas, ka esam cilvēki, kam patīk šāds miers. Lielpilsētā noteikti ir vairāk iespēju, bet arī vairāk cilvēku, un brīziem tu jūties kā skudru pūznī, bet mazā pilsētā ir citas priekšrocības. Te esi pie dabas, dažkārt ir sajūta, ka visa pilsēta pieder tikai man vienai. Īpaši, kad agrā ziemas rītā ej pa ielu, apkārt, kur skatiens rāda, neviens cilvēka. Lielpilsētā neko tādu nekad neizbaudīsi."

Stāstot, kā vietējie uzņēmuši ienācējus, Jeļizaveta atteic, ka

VĀRDNĪCA

Maize – хліб
Neliela pilsēta – маленьке містечко
Šodien jauka diena – сьогодні гарний день
Dziedāt korī – співати в хорі
Dzīmtā valoda – рідна мова

Ukrainiete
Jeļizaveta
Tkačenko jau
divus gadus
Cēsis sauc par
savām mājām.
Martas Martinsones
Kašas foto

devies atrast darbu savā arhitektes profesijā, bet, lai vēl labāk iejustos vietējā sabiedrībā, sākusies dziedāt korī "Beverīna", lai gan Ukrainā neko tādu neesot darījusi. Sievieti pārsteidz, ka katrā nelielā ciematā ir kori, brīziem rodoties sajūta, ka katrs latvetis dzied kādā korī.

Stāstot, kā saredz latviešus, Jeļizaveta norāda uz tādu savrupību, noslēgtību, taču no otras puses pārsteidzot latviešu garīgā bagātību: "Latvieši cauri gadsimtiem saglabājuši senču pagānisko reliģiju."

Šajos gados neesot satikusi citus ukraiņus, kas dzīvo Cēsis, tāpēc kontakti veidojas ar latviešiem un krieviem, kas te dzīvo. Kā šādi saglabāt savu nacionālo identitāti? Jeļizaveta norāda, ka palīdz valoda, mūzika un grāmatas: "Lai arī ģimenē runājam krievu valodā, ukraiņu valodu zinām labi. Tā ir Joti skaista, skaitās otra melodiskākā valoda tūlīt aiz itālu valodas. Ukrainā oprojām dzīvo mana ģimene – mamma, arī dvīņu māsa, tāpēc regulāri sazināmies, arī tas palīdz saglabāt piederību savai tautai."

Jautāta, vai te jūtas labi, viņa nepārprotami atbild, ka izvēle bijusi pareiza, te ir labi, vien smaidot piebilst, ka tikai nedaudz par vēsu, jo Ukrainā bijis siltāk.

Jānis Gabrāns

Kad dzied himnu, acīs sariešas asaras

Pagājis 30 gadu, kopš VIORIKA SKRIPKARA ar vīru Vasiliju un gandrīz pusgadu veco meitiņu no Moldāvijas atbrauca uz Latviju. Toreiz domāja – uz laiku, bet iznāca – pavism.

Viorika ir medmāsiņa Saldus novada Druvas vidusskolā. Smaidīga un priecīga, jo skolā atkal kņada, un viņai tā patīk. Ja nebūtu nelielā akcenta, varētu nodomāt, ka Latvijā dzimusī un uzaugusi.

"Atbaucām savulaik uz Latviju pelnīt, tāpat kā tagad daudzi brauc uz ārzemēm no Latvijas," salīdzina Viorika. Abi Latvijā ie-kārtojās darbā, un, kad piedzima otra meita, viņiem piešķīra dzīvokli, tomēr joprojām ģimene plānoja atgriezties mājās. Kad vecākā meita bija sākusi iet skolā, dažus mēnešus ģimene dzīvoja dzīmtenē, bet brīnījās, ka Latvijā meita bijusi labiniece, Moldāvijā – uzreiz teicamniece. Gribējās bērniem labāko, un viņi atgriezās Latvijā.

Sarunvalodu Viorika mācījās, ieklausoties pircēju un pārdevēju sarunās, ar šodienas prātu – būtu apguvusi ātrāk, mācoties līdzi meitām. 2004. gadā abi ar vīru izlēma iegūt pilsonību, jo Latvijā autonāmīki bija ieskaitīti nepilsoņos. Viorika atzīst, ka eksāmens nebija viegls, bet uz daudziem jautājumiem par vēsturi atbildes nezina pat latvieši.

Viorika Skripkara Druvas vidusskolas dārzā.

Tamāras Klaviņas foto

Ar lepnumu viņa rāda Rīgas Stradiņa universitātes izsniegto diplому par bakalaura grādu veselības aprūpē. Augstskola pabeigta ar izcilību. "Kad kārtoju pilsonību, man jautāja, ko Latvijā vēlētos darīt. Klusi sacīju, ka gribētu

studēt, kaut gan šķita, ka sapnis nav īstenojams. Trīs bērni, maksas studijas... Bet radās iespēja studēt bez maksas, un, lūk!" Arī visām trim meitām augstākā izglītība, studējušas budžeta grupās.

Viorika piebilst: "Uz Latviju at-

braucu astoņpadsmiņ gados, lielākā daļa mūža pavadīta šeit, Latvijā ir mūsu mājas. Nākamgad plānojam ar ģimeni aizbraukt ciemos uz dzimteni pie mammas, brāja, radiem, bet nevaru sacīt, ka mani turp Joti velk."

Ģimene mājās sarunājas moldāviski, vecāku dzimto valodu saprot arī meitas, taču uz jautājumiem atbild latviski. Viorika atzīst, ja reizēm pašai nākas pakļūt dzimtajā valodā, īpaši, kad ir Moldovā. Valoda attīstās, rodas jauni vārdi, jēdzieni, ko viņa nezina, un piemirstas reti lietotie. Viorika prot arī rumāņu un krievu valodu.

Kas atšķirīgs moldāvu un latviešu mentalitātei? Moldāvi, īpaši laukos, esot atklāti, Joti izpalīdzīgi, un šķietot, ka viess ciems turas kopā. Kādam nelaime, un katrs palīdz, kā vien var, lieliem godiem gatavojas un svin kopā. Ja kāds uzaicinājis uz sava dēla vai meitas kāzām, aicinātais noteikti ielūdz uz savu bērnu kāzām, tādēj

VĀRDNĪCA

Gaļa – галеа
Mežs – падуре
Milestība – dragosta
Burtnīca – кайет

kāzās sapulcējas pat pustūkstotis vai vairāk viesu. Jaunajiem dāvina naudu dzīvoklim, mājai, iedzīvēi.

Skripkari savā ģimene cenšas ievērot moldāvu tradīciju nestrādāt svētdienās. Atliek malā visus darbus un kaut kur aizbrauc, parasti pie meitām. Vasilijs sakot: ne velti Dievs radījis svētdienu – cilvēkam vajadzīga atelpa. "Esmu laimīga, jo man šeit ir viss dzīvē svarīgais – milš darbs skolā, bērni," no sirds saka Viorika. "Man Joti patīk Latvijas valsts himna, tā patiešām ir lūgšana, dziedot man acīs sariešas asaras. Un dziesma "Dzīmtā valoda" ir īpaša – vārdu autors taču ir moldāvs Grigore Vieru."

Tamāra Klaviņa

ĒDIENS

Moldāviem tipiski dārzeņu sautējumu gatavo no sīpoliem, burkāniem, paprikas, obligāta sastāvdaļa ir puķkāposti, var izmantot kabačus, tomātus, arī pusgatavus. Katru sastāvdāļu atsevišķi samāl, tad sāk apcept eļļā – vispirms sīpolus, pakāpeniski pievieno un cep burkānus, papriku, puķkāpostus, kabaci, visbeidzot tomātus. Sautējumam pieber sāli un cukuru pēc garšas, kad gandrīz gatavs, pievienot zupai, pildīt paprikas. Garšīgs ir uz šāda sautējuma bāzes izvārīts plovss.

No Viskonsinas uz dzīvi Madonā

Pēc 14 gadu dzīvošanas Brillionā Viskonsinas štatā Amerikas Savienotajās Valstīs uz pastāvīgu dzīvi Madonā šogad atgriezusies Vineta Caune-Meijere kopā ar vīru DŽASTINU VILJAMU MEIJERU un abiem bēniem. Gevis Dairis šoruden uzsāka mācības Madonas pilsētas vidusskolas 4. klasē un Adriana Larena – 2. klasē. Ģimene vēl tilkai iejūtas gan šejienes sadzīvē, arī Latvijas klimatiskajos apstākļos un pašā skolā iejusties abiem bēniem, kuriem mācības notiek nevis angļu, bet latviešu valodā.

Vineta pirmoreiz uz Ameriku devās 2000. gadā ar mērķi pastrādāt, bet tur sastapa savu mūža mīlestību – Džastinu. Abi sārkstījās 2004. gada vasarā Amerikā, bet kāzas svinēja 2005. gadā Latvijā – vispirms salaulājās Rīgā Sāpu Dievmātes baznīcā, saviesīgo pasākumu rīkoja pēc latviskajām tradīcijām. Pēc tam pāris kāzas nosvinēja arī Amerikā, bet tur kāzu tradīcijas neesot tiki interesantas kā pie mums.

Kad Džastins pirmoreiz atbrauca uz Latviju ciemos pie Viņetas vecākiem Madonā, viņš par Latviju bija neklātienē uzziņājis Joti daudz. Amerikānīs atklāja, ka viņam patīk ģeogrāfija un vēsture, patīk daudz lasīt grāmatas. Arī Džastina onkulim bijušas grāmatas par Latviju, kuras viņš aiznēmēs. Tagad uz Madonu atvesta arī daļa Meijeru ģimenes plašās bibliotēkas – ap 2000 grāmatām.

Kā atvainīnāts armijnieks Džastins ne tīkai daudz lasa, bet arī raksta grāmatas angļiski, ko vēlāk var mēģināt tulko. Patlaban topot novele trīs daļas. Viņu interesē izdzīvošanas māksla, par ko Dž. Meijers vēlas uzrakstīt tādu kā rokasgrāmatu, ko ikdienā katrs varētu nemt līdzi, dodoties mežā. Tur būšot viss, kas jāzina, lai cilvēks nepazustu nepazīstamā apvidū, ieteikumi, kā pārtikt no dabas veltēm, kā iekurt ugunkuru, sagatavot guļasvietu utt. Grāmatu uzrakstīt esot daudz vieglāk, nekā atrast tai iespiedēju, bet Džastinu tas neaptur.

Viņš saka, ka nekad nevarētu dzīvot lielā pilsētā, bet Madona viņam Joti patīk. Dabas tuvuma, dārzu un skaisto puķu dēļ, kuru te netrūkst, arī dzīvesveids cilvēkiem ir veselīgs, un pārtikā te daudz lieto visu dabisko, ko paši izaudzē dārza vai salasa dabā, dzer zāļu tējas. "Latvijā ir daudz mežu, kur aug sēnes, un te Jaudis sēno un ēd sēnes, pagatavojojot tās Joti dažādos veidos. Amerikā arī aug sēnes, bet tur tās tā nelasa, uzskata, ka tās ir indīgas, vairāk pērk šampinjonus. Pētu Latvijā pieejamās

Meijeru ģimene pamazītiņām iedzīvojas Madonā, un Amerikā dzimušie bēri pamazām apgūst latviešu valodu.

Novēlējums Latvijai

"Novēlu, lai mazāk būtu birokrātijas, lai cilvēkiem būtu vieglāk nostāties uz kājām, atrast savu vietu un darbu, lai jauniešiem nebūtu jābrauc prom uz ārzemēm strādāt. Saglabāt savu kultūru un tradīcijas, kas ir senas un tikai latviešiem raksturīgas. Latvija ir jauna valsts, bet, kā spriež Amerikā, te piesaista viss senais, tās tradīcijas, kādu nav citām valstīm," saka Džastins.

grāmatas par sēnēm, salīdzinu ar grāmatām Amerikā, secinu, vai sēnes ir līdzīgas. Pavasarī, piemēram, Latvijā aug murķeli, ko daudzi vispār nepazīst un brīnās. Esmu daudz studējis par meža augiem, kurus var ēst, un Latvijā to prot darīt praktiski," pastāsta Džastins. "Dēls paspīdēja skolā – zināja sēju nosaukumus latviski, jo vecmamma ved sēnēs," piebilst Vineta.

Abiem Meijeriem patīk celot. Arī iepriekš, kad reizi gadā uz mēnesi braukuši uz Latviju, apskatījuši šeit daudzas vietas, parābuji arī Ventspilī, bet vēl daudz interesanta esot jāatklāj. Džastinam patīk doties vairāku dienu izbraucienos dabā, dzīvot teltī. Amerikā viņš kopā gan ar ģimeni, gan ar draugiem to ir darijis regulāri un arī te, Latvijā, cer,

ka varēs to turpināt. Pat ziemā viņš ir devies izdzīvošanas braucienos, kad bijis jāpavada dabā aukstākās naktis. Netālu atrodas Teiču dabas rezervāts, Lubāna mitrājs, Gaizinkalns, Gaujas Nacionālais parks un citas interesantas vietas. Abi atzīst, ka jāpēta tikai maršruti, kurp doties. "Būs interesanti iepazīt šo vidi, meklēt jaunas vietas," Meijeri apņēmīgi saka. Kad braukuši uz Itāliju svinēt 10 gadu kopdzīves jubileju, to darījuši ar papīra karti rokās – bez GPS un mobilā telefona. Interesantākais abiem šādos ceļojumos esot atrast meklēto, gūt iespādus. Dzīvojot te, ģimenei patīk aizbraukt arī uz laukiem, jo Šūjkalnā dzīvo Vinetas mamma radi, un bērniem tad ir liels prieks apskatīt mājdzīvniekus – cūkas, vistas, govis.

Džastinam patīk ēst gatavošana, un viņš atklāj, ka mīl asākas garšas, tāpēc no ASV atvedis 11 lielas pudeles čili mērces. "Man apnikuši Amerikas ēdienu. Izmēģinu itāļu, meksikānu ēdienus. Mums Amerikā ir tikai kādi četri vai pieci populāru salātu veidi, bet te, ieejot lielveikalā, saskaitīju vitrīnā ir 36 veidu salātus. Man garšo latviešu ēdienu, taču cenšos pagatavot arī šo to pēc savām receptēm," viņš saka.

"Arī mājās, kur dzīvojām Amerikā, bija paliels pagalms, un vīrs bija galvenais dārznieks – teritoriju apstādīja ar puķēm, mums bija sava tomātu dārziņš, kurā vien-

nevari saprast, ko drīksti, ko nedrīksti. Amerikā viss bija skaidri un gaiši pateikts. Tur es strādāju savās mājās – bija iekārtots ārstniecības masāžas kabinets ar atsevišķu ieeju. Tagad Latvijā viss jāsāk no sākuma. Masāžas kabineta aprīkojumu atvedām līdzi, bet prakses vieta jāiekārto no nulles. Madonā atradām telpas, kuras abi ar vīru šobrīd remontējam, un ceram, ka drīzumā durvis vērs masāžas kabinets," Vineta nākotnē lūkojas cerīgi.

Tagad kā ārzemnieks jūtas Džastins. Taču viņš saka: "No problem! (Nav problēmu! – angļu val.) Manā mazajā pilsētiņā cilvēki viens otru pazina, sveicināja, uzsmaidīja pat svešniekiem. Tagad, kad Madonā eju pa ielu, eksperimentēju un, satiekot nepazīstamus cilvēkus, droši saku viņiem "Labdien!", bet bieži vien redzu drūmas, nomāktas sejas, sevī ierāvušos ļaudis. Amerikā lielpilsētās arī viens otru nesveicinā, bet mazpilsētās cilvēki ir draudzīgāki," pastāsta amerikānis. Džastins pamazām mācās latviešu valodu, kurā patskaņiem ir garumzīmes, kas maina vārdu nozīmi. Reiz saņācis smiegķīgi, stāstot, ka bijušas nevis kāzas, bet kāzas.

Šovasar Meijeri pamazām sākuši iepazīties ar šejienes cilvēkiem. "Apmeklējam pasākumus, kuru te, Madonā, ir Joti daudz, Brillionā tik plaša piedāvājuma, kur aiziet brīvajā laikā, nebija," stāsta Džastins.

No Amerikas tradīcijām, ko ģimene noteikti turpinās piekopt arī Latvijā, būs Pateicības dienas svinēšana, kas ir pirms Ziemassvētkiem, trešajā novembra ceturtdienā. "Tad visa ģimene saņācas kopā, ceļ galda bagātīgu māltīti, kur centrā ir tītara cepeči, dzērveņu mērce, zaļo pupiņu sautējums un pīrāgi amerikānu gaumē – ābolu pīrāgs, kīršu, kirbju pīrāgs," pastāsta Meijeri.

"Mūsu ģimene bija sadalīts, kuras svinības kurš rīkos. Onkulim bija uzticēts rīkot Pateicības dienu, mums – Ziemassvētkus, Džastina mammai – Lieldienas. Mēs iepazīstinājām radus Amerikā arī ar latviešu virtuvi, kur cieņā ir pelēkie zirņi, speķa pīrāgi, arī rasols, kotlettes, karbonādes u.c." piebilst Džastins.

Iveta Šmugā

ĒDIENS

Amerikas virtuvē viss ir sajaucies. Nacionālās varētu būt biezās pankūkas. Tām vajadzīgas 2 olas, 1 tējkaroce cepamā pulvera, 1 ēdamkarote vanījas pulvera, 2 ēdamkarotes brūnā cukura, 30 g margarīna, šķipsniņa sāls, 250 g miltu un 300 ml piena. Visu samaisa, cep pannā gaiši brūnas no abām pusēm.

Sabiedrības integrācijas fonda

Pielikums "Novadi Dzīvo" ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Mērķprogramma "Atbalsts medijiem sabiedriski nozīmīga saturu veidošanai latviešu valodā diasporai, mazākumtautībām un personām ar invaliditāti", projekts "Latvija – tie esam mēs visi", nr. 2017.LV/MA/MT/01. Pielikuma redaktors: Ints Grasis, t. 63422366, ints@kurzemes-vards.lv. Par pielikuma "Novadi Dzīvo" saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds".

Projekta partneri: SIA "Jaunais kurzemnieks", SIA "Cēsu Druva", SIA "Imanta info", SIA "Izdevniecība Auseklis", SIA "Saldus Zeme II", SIA "Laikraksts Stars", SIA "Talsu Vēstis", SIA "Firma Zemgale" un SIA "TV Kurzeme". Publikācijas sagatavojuši regionālo izdevniecību žurnālisti un fotogrāfi. Izplatīts kā laikraksta "Druva" bezmaksas pielikums. Iespējams SIA "Latgales Druka" Rēzeknē. Tirāža – 4700 eksemplāri.